

**UCHWAŁA NR XVIII/188/12
RADY MIEJSKIEJ W IŁAWIE**

z dnia 25 stycznia 2012 r.

w sprawie Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012 – 2015.

Na podstawie art. 18 ust. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity z 2001 roku Dz. U. Nr 142 poz.1591 z późn. zm.) art. 6 ust.1, ust. 2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst, jednolity z 2005 roku Dz. U. Nr.180 poz. 1493 z późn. zm.) Rada Miejska w Iławie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012 -2015 stanowiący załącznik Nr 1 do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i obowiązuje do 31 grudnia 2015 roku.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Iławie

mgr Roman Groszkowski

Rada Miejska w Iławie

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012 – 2015.

Urząd Miasta w Iławie

**Ośrodek Psychoedukacji, Profilaktyki Uzależnień
i Pomocy Rodzinie**

Spis treści

1. Podstawa prawna i merytoryczna programu	3
2. Wstęp	4
3. Rozdział I – Przemoc domowa opis zjawiska.....	5
4. Rozdział II – Wstępna diagnoza zjawiska przemocy na terenie Ławy	11
3. Rozdział III – Przeciwdziałanie przemocy domowej.....	18
5. Rozdział IV – Działania	20
6. Rozdział V – Instytucje i zadania w przeciwdziałaniu przemocy	24
7. Monitoring i ewaluacja programu	28

Podstawa prawna i merytoryczna programu.

- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. z późniejszymi zmianami; (Dz.U.2005.180.1493 z późn. zmianami)
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. z późniejszymi zmianami; (Dz. U.2007.70.473 z późn. zmianami);
- Strategia Integracji i Polityki Społecznej Miasta Ławy na lata 2005 – 2015;
- Raport z badań ankietowych rozpowszechniania i używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych wśród uczniów ławskich gimnazjów – zrealizowanych w grudniu 2010 roku. Realizator Krzysztof Bobrowski – Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie;
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2011-2014

Wstęp

Program jest kontynuacją działań i zadań realizowanych w latach ubiegłych. Podstawowym celem Programu jest z jednej strony zmniejszenie i ograniczenie rozmiaru szkód związanych z występowaniem przemocy w rodzinie. Z drugiej profilaktyka, czyli działania zapobiegawcze i prewencyjne w celu niedopuszczenia do wystąpienia określonych, negatywnych zjawisk w szczególności występowania przemocy w rodzinie. Wdrożenie w życie „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” jest gwarancją zintegrowanych działań profilaktycznych, interwencyjnych i pomocowych w tym zakresie.

Cele ogólne, których realizacja pozwoli osiągnąć cele szczegółowe to:

- a. Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- b. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- c. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie
- d. Edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych postaw i zachowań.

Realizatorami Programu w Iławie są przede wszystkim następujące instytucje: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Psychoedukacji, Profilaktyki Uzależnień i Pomocy Rodzinie, Szkoły i Przedszkola, Powiatowa Komenda Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Prokuratura i Sąd, Służba Zdrowia oraz organizacje pozarządowe z terenu naszego miasta.

Rozdział I

Przemoc domowa – opis zjawiska

Przemoc towarzyszy człowiekowi od niepamiętnych czasów; ludzie używają swojej siły, aby zdobywać władzę i kontrolę, zwykle przy tym krzywdząc innych. W życiu jest wiele sytuacji kontroli, często stanowią one składnik takich relacji jak przełożony – podwładny, rodzic – dziecko... Kontrola zwykle jest związana ze stosowaniem przykrego przymusu, ale kontrola to nie to samo, co przemoc. Przemoc jest specyficznym sposobem kontroli – dla jej sprawowania człowiek kontrolujący używa środków powodujących lęk i cierpienie. Taki rodzaj kontroli, opartej o przemoc, ma często miejsce w rodzinie, w tej strukturze, która, zgodnie z oczekiwaniem, winna być wolna od przemocy, choć nie wolna od mądrej kontroli.

Przez wiele lat zjawisko przemocy domowej było niedostrzegane lub bagatelizowane, zaprzeczano problemowi maltretowania, akceptowano przemoc w rodzinie, głównie przemoc wobec dzieci. Wielu osobom trudno rozstać się ze stosowaniem przemocy „w służbie wychowania”. Przypisujemy niezwykłą, zbawczą wręcz, moc - klapsom wymierzonym dzieciom „za karę”, uznając, że „mnie bili i dzięki temu wyrosłem na porządnego człowieka” choć prawda jest taka, że niektórym osobom POMIMO BICIA „udało się wyrosnąć na zdrowego człowieka”. Badania pokazują, że 69% Polaków uważa, że klaps jest pożądanym sposobem osiągania wpływu; 17% nastolatków jest bitych, jeszcze więcej doświadcza przemocy psychicznej. Czy naprawdę bez klapsa nie możemy wychować dziecka? Wszystko wskazuje na to, że wychowujemy dzieci ku konstruktywnemu życiu wtedy właśnie, gdy powstrzymujemy się od stosowania wobec nich przemocy. Wiele musimy jeszcze zrobić w kwestii zmiany naszego stosunku do przemocy domowej. Wiele jeszcze musimy uczynić w kwestii zapobiegania przemocy, by małe indywidualne i społeczne koszty jej istnienia, by coraz rzadziej dochodziło do aktów przemocy, abyśmy mogli żyć wolni od okrucieństwa w miejscu, które kojarzyć się powinno z bezpieczeństwem i spokojem. Wszyscy mamy obowiązek podejmowania działań przeciwko przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to :

1. przemoc wobec partnera;
2. przemoc wobec osób niesamodzielnych;
3. przemoc wobec rodzeństwa;
4. przemoc dzieci wobec rodziców;
5. przemoc i zaniedbanie wobec osób w podeszłym wieku.

Przemoc domowa ma różne postaci; może to być przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, seksualna i zaniedbanie. Często w rodzinie występują jednocześnie wszystkie rodzaje przemocy. Jaką szansę mają osoby dotknięte tym problemem, jeśli nie dostarczymy im odpowiedniej pomocy?

W 1995 roku odbyła się ogólnopolska konferencja na temat przemocy w rodzinie, na której przyjęto Deklarację w Sprawie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Brzmi ona tak :

Przemoc w rodzinie jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Sprzyja jej bierność obywateli i bezsilność służb publicznych. Dlatego wzywamy parlament, administrację rządową i samorządową, sądownictwo, prokuraturę, policję, mass media oraz wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej do przeciwdziałania przemocy i postępowania zgodnie z następującymi zasadami etycznymi:

- Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy, która jest naruszeniem praw i dóbr osobistych.
- Człowiek doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany.
- Dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić.
- Każdy człowiek doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej bez naruszania jego godności osobistej.
- Każdy człowiek ma prawo do wiedzy potrzebnej mu do radzenia sobie z przemocą.
- Każdy człowiek ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Każdy człowiek ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom, aby było mniej przemocy.

Zajmowanie się przemocą w rodzinie wymaga wnikliwego rozumienia złożoności tego zjawiska. **Jak możemy więc zdefiniować przemoc domową?**

Przemoc domowa to intencjonalne, czyli zamierzone i wykorzystujące przewagę sił, działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny, które narusza jego prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody.

Cechą charakterystyczną jest wykorzystywanie siły i demonstracja władzy w taki sposób, który krzywdzi członków rodziny.

Na przemoc możemy patrzeć z różnych perspektyw :

- Perspektywa moralna – pokazuje ona, że przemoc jest złem, sprawca powinien podlegać sankcjom swojego sumienia i potępienia przez innych
- Perspektywa prawna – mówi ona o tym, że przemoc domowa jest przestępstwem określonym w Kodeksie Karnym ściganym z urzędu
- Perspektywa psychologiczna – zwraca uwagę na bezradność i cierpienie ofiary, pokazuje wewnętrzne i sytuacyjne mechanizmy rządzące przemocą oraz złożone procesy interakcji pomiędzy ofiarą i sprawcą. Psychologiczne zrozumienie zjawiska odgrywa podstawową rolę w pomaganiu ofiarom przemocy i w naprawianiu szkód, jakie uczyniła ona w ich życiu
- Perspektywa społeczna – z tej perspektywy można zobaczyć czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony – w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się i jednoczyć różne ruchy i siły społeczne.

Przemoc ma różne aspekty i oblicza :

- Jest procesem – pojawia się w życiu człowieka w wyniku splotu różnych okoliczności, ma tendencję do powtarzania się i eskalacji, pojawiają się coraz to bardziej wymyślne jej instrumenty, pomiędzy ofiarą i sprawcą dzieją się ważne rzeczy pogłębiające przemoc. Po pewnym czasie nie można przerwać przemocy bez interwencji z zewnątrz.
- Przemoc odbywa się na continuum – z jednej strony jest zapotrzebowanie na dominację a z drugiej – na uległość. „Głód” na dominację rośnie pogłębiając uległość. Im więcej dominacji ma sprawca tym więcej ma siły a tym samym mniej siły ma ofiara, która stopniowo traci umiejętność wyjścia z sytuacji. **Bezczynność świadków (nas wszystkich) wspiera siły sprawcy odejmując sił ofiarom.**
- Przemoc jest zawsze intencjonalna, co nie musi oznaczać, że podejmowana jest z premedytacją ale **zawsze oznacza, że można się od niej powstrzymać.**
- Odpowiedzialność za przemoc **ZAWSZE** ponosi sprawca.

W obszarze naszej uwagi najczęściej pojawia się przemoc tzw. gorąca, u podstaw której leży furia – erupcja skumulowanych uczuć gniewu i wściekłości. Te uczucia przełamują wszelkie hamulce i zdolności do powstrzymania wybuchu człowieka. Wtedy dochodzi do niszczenia, łamania, lżenia, bicia i innych rodzajów maltretowania. Tę przemoc

widzimy, opisujemy, krytykujemy. Jest jednak jeszcze jeden rodzaj przemocy – zwany przemocą chłodną – mamy z nią do czynienia tam, gdzie dominuje autorytarny model „wychowania”, niszczone jest psychika dziecka lub partnera pod szczytnym hasłem zmierzania do wzniosłych celów. Ta przemoc jest mniej spektakularna, dokonywana w „białych rękawiczkach”, realizowana przez inwazję na cudze terytorium psychologiczne, gwałcenie praw i dóbr innych osób. Jej skutki dla ofiar wcale nie są mniejsze, choć mniej widoczne – brak bowiem śladów na ciele, nie ma połamanych przedmiotów itp. Na to też musimy zwrócić uwagę.

Od dawna rozumiemy, że źródłem przemocy w rodzinie nie są zaburzenia psychiczne, że alkohol nie jest przyczyną stosowania przemocy; wiemy, że źródła przemocy domowej tkwią w całym kontekście życia człowieka. Na ten kontekst składają się :

- Przekonania i wartości kulturowe dotyczące rodziny, kobiety, mężczyzny i dziecka; obowiązujące koncepcje na temat władzy i posłuszeństwa; postawy wobec używania siły w celu rozwiązywania konfliktów oraz sposób rozumienia ról, praw i odpowiedzialności w rodzinie.
- Instytucjonalne uprawomocnienie przemocy np. w wojsku; wzorce agresywnego zachowania; niedostateczne wsparcie instytucjonalne dla ofiar przemocy; brak adekwatnych przepisów prawnych lub właściwego ich zastosowania; bezkarność sprawców
- Życie rodzinne czyli: osobista historia przemocy w rodzinie pochodzenia; uczenie się rozwiązywania konfliktów przy pomocy siły; autorytaryzm w stosunkach rodzinnych; niska samoocena; izolacja społeczna rodziny
- Poziom indywidualny obejmujący podstawy identyfikacji mężczyzny i kobiety – podstawę tę kształtują oczekiwania i tradycje społeczne – w przypadku mężczyzny oczekujemy, że „nie będzie babą”, że „nie da sobą rządzić”, że będzie miał wpływ i osiągnięcia; że jego życie emocjonalne będzie pod kontrolą a tak naprawdę – zostanie zablokowane; kobietom w procesie socjalizacji przypisujemy rolę podrzędna i służalczą wyrażającą się w różnych wobec niej oczekiwaniach. Kobieta ma dobry trening w byciu zależną, w bierności i spostrzeganiu sytuacji w perspektywie interesów innych ludzi.

Te uwarunkowania tworzą znaczącą podwalinę pod budowanie relacji opartej na nierównowadze sił. Wskazują też drogę, którą musimy przejść, aby zapobiegać przemocy, wskazuje, co musimy uwzględnić w tworzeniu programów, których realizacja będzie w długofalowym procesie służyła zmniejszeniu ilości przemocy domowej. Sprawca przemocy to osoba, która ma duże zapotrzebowanie na władzę i kontrolę mającą zagłuszyć

lub zrównoważyć jego poczucie niemocy i impotencji fizycznej i psychicznej. To poczucie niemocy i impotencji to wynik jego osobistych, tragicznych doświadczeń bycia obiektem agresji, przemocy i zaniedbania. Odnajduje namiastkę mocy w aktach przemocy wobec bliskich. Czuje się mocny wtedy, gdy znajdzie kogoś, kto staje się słabszy niż on sam. Można powiedzieć, że pozbawiając swoją ofiarę mocy nie musi konfrontować się ze swoim brakiem mocy. **Przemoc jest więc rozpaczliwym zagłuszaniem poczucia niemocy.**

Pierwszy akt przemocy otwiera drogę do budowania dominacji, zwykle nie uruchamia samoobrony kobiety – głównie dlatego, że sprawca po wybuchu przeprosza, jest pełen skruchy i poczucia winy, obiecuje „poprawę”, odkupuje wykroczenie. Jednocześnie kwestionuje swoją odpowiedzialność umieszczając ją w ofierze; wskazuje jej, co powinna zrobić, aby ich życie było szczęśliwe. Buduje pułapkę; ONA wierzy w swoją onipotentną moc, wierzy, że może zapobiec następnym aktom przemocy, stara się swoim zachowaniem odwrócić bieg wydarzeń. Nie ma jednak wpływu na jego zachowanie – płacz, prośby, straszenie, ucieczki... nic nie przynosi zmiany. To początek stanu wyuczzonej bezradności – tworzy się on w wyniku ponoszenia stałych porażek w próbach uniknięcia cierpienia; brak możliwości wpływu na bieg wydarzeń (cokolwiek zrobię to sytuacja nie ulegnie zmianie). To poczucie bezradności prowadzi do apatii, smutku i zaprzestania prób zmiany swojej sytuacji. Osoba doświadczająca przemocy upatruje przyczyn porażki wewnątrz siebie. Wyuczona bezradność może być przyczyną pozornie niezrozumiałych zachowań ofiary np. tego, że możliwość zmiany sytuacji i przerwania cierpienia nie jest wykorzystywana. Kobieta nie odchodzi od mężczyzny, który się nad nią znęca, nie przyjmuje ofiarowanej pomocy, nie broni dzieci. Zachowanie takie otoczenie spostrzega jako jej wybór, ocenia, że „widocznie chce być bita”, „może to lubi” itp.; to jeszcze bardziej pogłębia bezradność.

Przemoc podtrzymywana jest przez mechanizm „błędnego koła” wynikającego z faktu, iż przemoc przebiega w powtarzających się, naprzemiennych fazach:

- **Faza narastania napięcia** – w tej fazie partner jest stale napięty i poirytowany. Prowokuje kłótnie, prezentuje zły humor, staje się niebezpieczny, narasta jego agresywność. Ofiara stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie.
- **Faza gwałtownej przemocy** – eksplozja gniewu i agresji; skutki użytej przemocy często są bardzo niebezpieczne dla zdrowia i życia, strach, przerażenie i szok ofiary są ogromne; nic nie usprawiedliwia przemocy. W tej fazie ofiara decyduje się na podejmowanie działań obronnych – szuka pomocy, wzywa Policję, wnosi sprawy do Sądu... widzi straty wynikające z życia w przemocy
- **Faza miodowego miesiąca** – faza odpowiedzialna za trwanie w związku, wycofanie skargi, wzrost nadziei a co za tym idzie i bezradności ofiary. Sprawca przemocy

wyładował złość, widzi, że posunął się za daleko, boi się konsekwencji, więc przeprosza, wyraża skruchę, obiecuje, że to „ostatni raz”. Gdy uzyskuje wybaczenie wszystko zaczyna się od nowa. Oczekiwanie na wybaczenie spowodowało wzrost napięcia i złości. Kwestią czasu jest więc kolejny wybuch.

W przemocy domowej jednym z najbardziej znaczących faktów jest przeplatanie się ról ofiara – sprawca – świadek. Zbyt często zdarza się, że mężczyzna, który doświadczał w dzieciństwie przemocy ze strony ojca, czyni w dorosłym życiu taką samą przemoc wobec swojej partnerki i swoich dzieci. Złość, którą przeżywał wobec rodziców, a której nie miał szansy im okazać, znajduje ujście wobec słabszych od niego – najpierw wobec kolegów, rodzeństwa, później wobec żony, dzieci, starzejących się rodziców. Jest pewne, że kiedy dziecko żyje w rodzinie, gdzie gości przemoc, buduje na swój temat przekonania często niszczące całe jego przyszłe życie. Uczy się, że dla swojego agresywnego rodzica nie jest ważny na tyle, żeby uczył się on innych niż agresja, sposobów wyładowywania złości, uczy się też, że dla drugiego rodzica (często bezradnej ofiary) nie jest na tyle ważny, aby ten wziął go w obronę i uwolnił od sprawcy przemocy. To skutkuje takim traktowaniem siebie w życiu, które jest kontynuacją niszczących przekonań – pojawia się myślenie, że nie jest się na tyle wartościowym dla siebie człowiekiem by starać się żyć konstruktywnie; rodzi się tendencja do destrukcyjnych sposobów funkcjonowania (wagary, porzucanie szkoły, wczesna inicjacja alkoholowa i seksualna, palenie papierosów, narkotyki, agresja, przestępstwa, próby i czyny samobójcze, przemoc wobec innych itp.). wszystko, co jest dowodem na złe traktowanie siebie samego i niszczenie swojego życia jest możliwe i prawdopodobne.

Często nie dostrzegamy tego, że trafiający do nas sprawca przemocy to we wcześniejszym życiu jej ofiara. Nie zwracamy też uwagi na to, że często ofiara przemocy np. ze strony męża, jest sprawcą przemocy dla swoich dzieci. One z kolei stają się sprawcami przemocy wobec słabszych np. w szkole tworząc kolejne ofiary, które znów będą szukać kogoś, przy kim staną się sprawcami.

Rozdział II

Wstępna diagnoza zjawiska przemocy na terenie Iławy - Mapa problemów

Wszyscy, zarówno każda jednostka jak i społeczeństwo jako całość, ponosimy koszty przemocy domowej. O jakich kosztach można mówić? Koszty te wynikają między innymi z tego, że przemoc w domu pociąga za sobą:

- Interwencje Policji – w 2011 roku, od stycznia do końca października w Iławie Policja 579 razy interweniowała w sprawach awantur domowych; w powiecie iławskim interwencji takich było 1596. Sporządzono 159 Niebieskich Kart.
- Interwencje ośrodków pomocy społecznej
- Hospitalizacje – wiele ofiar przemocy domowej trafia na oddziały szpitalne z obrażeniami wynikającymi z doznanych od partnera lub rodziców urazów, wiele z nich leczonych jest w oddziałach psychiatrycznych z rozpoznaniem między innymi depresji i nerwic. Dobrze udokumentowany jest fakt, że negatywne doświadczenia życiowe niepomyślnie wpływają na funkcjonowanie i wielokrotnie prowadzą do zaburzeń psychicznych.
- Leczenie w Poradniach Zdrowia Psychicznego – leczy się wiele osób, u których przewlekłe zaburzenia zdrowia psychicznego mają związek z życiem w sytuacji przemocy. Koszty takiego leczenia są ogromne
- Postępowania sądowe – w bieżącym roku 16 tysięcy osób skazano za przestępstwo przemocy wobec rodziny; 3 tysiące osób skazanych zostało za przemoc wobec dzieci
- Koszty związane z odbywaniem kary pozbawienia wolności przez osoby skazane za przemoc wobec bliskich
- Wzrastającą agresją dzieci i młodzieży
- Zaburzenia zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, próby i czyny samobójcze, zachowania ryzykowne takie jak wczesna inicjacja alkoholowa, sięganie po narkotyki, papierosy, porzucanie bądź zaniedbywanie obowiązku nauki - czego skutki liczyć będziemy przez wiele lat.

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Polsce została przedstawiona w **Badaniach „Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie”- TNS OBOP** przeprowadzonych w 2007 r. dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Celem badania było rozpoznanie zjawiska przemocy w rodzinie – funkcjonujących stereotypów, postrzeganej społecznie skali zjawiska na różnych poziomach dystansu wobec przeciętnego człowieka (poziom kraju, województwa, miejscowości, najbliższej okolicy) oraz okoliczności towarzyszących przemocy w rodzinie na poziomie ogólnym, ale również z możliwością analizy na poziomie poszczególnych form przemocy (fizycznej, psychicznej, ekonomicznej czy seksualnej). Uzyskane w badaniu wyniki pozwoliły na oszacowanie liczby ofiar oraz sprawców przemocy, ich charakterystykę, zmierzenie częstotliwości występowania przemocy oraz oszacowanie okresu, kiedy podobna sytuacja miała miejsce ostatnio. Ponadto, celem badania była też kwestia przemocy dokonywanej pod wpływem alkoholu, a także, w przypadku zdiagnozowania przemocy w rodzinie (zamieszkiwania w gospodarstwie domowym, w których dochodziło do przemocy – sprawca, ofiara, świadek przemocy wobec innych osób w gospodarstwie) pytano ponadto o korzystanie z pomocy różnych instytucji i organizacji oraz o ocenę skuteczności tej pomocy – jeśli z niej korzystano.

Na podstawie badań, po przeprowadzeniu ankiet, stwierdzono:

- **kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%),**
- **ogólnie ponad dwie piąte (42%) Polaków zamieszkuje lub zamieszkiwało w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do przemocy (byli ofiarą przemocy, jej sprawcą lub świadkiem stosowania jej wobec innego członka rodziny),**
- wciąż pokutuje w społeczeństwie przekonanie, że ofiary przemocy akceptują swoją sytuację(49%), co może wpływać na obojętność wobec przypadków przemocy w rodzinie obserwowanych w otoczeniu,
- częste jest zrzucanie na ofiary odpowiedzialności za doświadczaną przemoc – co czwarty respondent sądzi, że sprawca zaprzestanie przemocy, gdy nie będzie prowokowany (24%), tyle samo uważa, że strach przed poruszaniem pewnych problemów w rozmowie z mężem jest problemem żony,
- wciąż znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie: obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%). Powodem do niepokoju mogą być dopiero siniaki i rany na ciele ofiary (16%), a więc przemoc kojarzy się przede wszystkim z przemocą fizyczną, dość niska jest świadomość tego, jak może przejawiać się przemoc ekonomiczna – co trzeci Polak (34%) wydziela

pieniędzy i kontrolowanie wydatków współmałżonka uważa za przejaw gospodarności,

- znaczny odsetek, bo prawie dwie trzecie (64%) Polaków zna w swoim otoczeniu, sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszeli lub wiedzą, że dochodzi w nich do różnych form przemocy,
- wśród znanych sobie rodzin, najczęściej badani dostrzegają występowanie przemocy psychicznej (52% respondentów stwierdziło, że znają takie rodziny, w których dochodzi do przemocy psychicznej) oraz fizycznej (44%),
- przypadki przemocy ekonomicznej (26%) oraz w szczególności seksualnej (9%) znane są mniejszej liczbie ankietowanych, być może dlatego, że są one łatwiejsze do ukrycia, być może rzeczywiście występują rzadziej; nie wykluczone też, że ma to też związek z wiedzą na temat tych form przemocy i brakiem umiejętności identyfikowania symptomów świadczących o przemocy ekonomicznej i seksualnej,
- do bycia ofiarami przemocy najczęściej przyznają się kobiety (39%), mieszkańcy miast powyżej 500 tys.(42%),
- przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często, 14% respondentów żyje w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko,
- dzieci najczęściej padały ofiarą przemocy psychicznej (10% badanych deklarowało, że w zamieszkiwanym gospodarstwie domowym ofiara przemocy emocjonalnej była osoba małoletnia) i fizycznej (7%), rzadziej ekonomicznej (3%) i seksualnej (mniej niż co setny),
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach; okazuje się, że 46% ofiar – niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu,
- poziom korzystania z pomocy różnych instytucji i organizacji rodzin dotkniętych przemocą jest bardzo niewielki – korzystała z niej jedynie co piąta rodzina (21%),
- uzyskiwana pomoc najczęściej ograniczała się do interwencji policji, ewentualnie sądu lub kuratora; bardzo rzadko rodziny dotknięte przemocą korzystały z pomocy terapeutycznej, leczenia odwykowego, „Niebieskiej Karty” itp.

Trudno jest jednoznacznie określić wielkość zjawiska przemocy w rodzinie w naszym mieście, wszelkie dane, jakie posiadają instytucje pokazują nam tylko część faktycznie występujących problemów – możemy zaryzykować stwierdzenie, zwłaszcza w oparciu o wyniki badań ogólnopolskich, że jest to przysłowiowy wierzchołek góry lodowej.

Działania planowane na rok 2012, a także na następne lata wynikają z analizy wcześniej opisanych zjawisk i wyników badań ogólnopolskich oraz z analizy danych z Komendy

Powiatowej Policji w Iławie (Niebieskie Karty), danych z ankiet przeprowadzonych w iławskich szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w 2010r. oraz z Raportu z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów iławskich gimnazjów w 2010r. przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

W 2010 r. według danych z Komendy Powiatowej Policji w Iławie wyraźnie widać wzrost ofiar przemocy w porównaniu do poprzednich 3 lat. Wzrosła też liczba sprawców przemocy. Wyniki te są bardzo niepokojące, ponieważ od 2006 do 2009 roku utrzymywała się tendencja spadkowa. W 2010 roku największym odsetkiem ofiar przemocy wśród dzieci byli członkowie rodziny do 12 roku życia. Odsetek ten jest najwyższy od 2006 roku. Możemy też wysunąć wniosek, że nie tyle wzrasta liczba ofiar przemocy, lecz zwiększa się liczba osób, które szukają pomocy, co byłoby zjawiskiem pozytywnym.

Rok	OFIARY		SPRAWCY		PRZEDZIAŁ WIEKOWY DZIECI			
	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna	Do 12 lat	Do 16 lat	Do 18 lat	Pow. 18 lat
2010	62	7	4	62	36	13	3	11
2009	13	3	2	12	14	5	3	3
2008	33	0	1	30	23	3	2	0
2007	39	0	2	38	35	8	3	10
2006	76	4	2	76	46	19	13	8

Tab.1 Liczba ofiar przemocy domowej na terenie Iławy. Dane z OPPUiPR na podstawie przekazanych Niebieskich Kart z Komendy Powiatowej Policji w Iławie

Nadal na wysokim poziomie utrzymują się liczby interwencji domowych oraz sprawców przemocy pod wpływem alkoholu, obrazują to poniższe dane dla powiatu iławskiego.

Rok	Liczba interwencji domowych		Liczba Niebieskich Kart	Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu osadzonych w PDOZ do wytrzeźwienia
	Ogółem	Liczba sprawców przemocy domowej (Niebieska Karta) pod wpływem alkoholu		
2009	2239	18	66	15
2010	2079	101	215	88

Tab.2 Liczba interwencji domowej na terenie powiatu. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Iławie

Rok	Liczba uczestników interwencji dot. przemocy domowej - Niebieskie Karty					
	Kobiety		Mężczyźni		Nieletni	
	Sprawca	Pokrzywdzony	Sprawca	Pokrzywdzony	Sprawca	Pokrzywdzony
2009	4	68	62	8	0	78
2010	4	223	210	25	1	164

Tab.3 Liczba uczestników interwencji domowej na terenie powiatu. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Iławie

Problem przemocy, jako bardzo wstydlivy jest ukrywany przez członków rodziny. Ofiary przemocy, najczęściej kobiety nie szukają pomocy i nie informują szkół o sytuacji ich dzieci.

Szkoły posiadają informacje o rodzinach z problemem przemocy, w który jednoznacznie przemoc stwierdzono, ale liczby rzeczywiste są zdecydowanie wyższe.

Szkoły – 2010 r.	Liczba dzieci z rodzin z problemem przemocy	Dziewczynki	Chłopcy
Podstawowe	9	4	5
Gimnazjalne	7	2	5
Ponadgimnazjalne	23	13	10
Ogółem	39	19	20

Tab.4. Dane na podstawie informacji z ławskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych n/t przemocy w rodzinie. Dane z 2010 roku.

Częsta przemoc fizyczna lub psychiczna na terenie szkoły (raz w tygodniu lub częściej) dotykała 18% młodszych uczniów i 17% starszych. Do bycia sprawcą tego typu częściej przemocy przyznawało się w ankiecie 9% młodszych uczniów i 12% starszych /badania przeprowadzone w gimnazjach ławskich/. W obu grupach wiekowych częściej przemoc dotyczyła chłopców niż dziewcząt.

Klasy I	Przemoc / w % /			
	Częsta przemoc - sprawca (ostat. rok)	Częsta przemoc - ofiara (ostat. rok)	Uporczywe nękanie - sprawca (w życiu)	Uporczywe nękanie - ofiara (w życiu)
Chłopcy	12,1	24,2	8,7	10,7
Dziewczęta	6,3	11,9	17,5	23,8
Razem	9,2	18,1	13,0	17,1
Klasy III				
Chłopcy	17,8	27,4	19,7	8,9
Dziewczęta	5,6	7,5	19,9	21,1
Razem	11,8	17,4	19,9	15,5

Tab.5. Ofiary i sprawcy przemocy (odsetki uczniów). Dane z badań ankietowych rozpowszechniania używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych wśród uczniów ławskich gimnazjów w 2010r.

Informacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ławie dotycząca osób/ rodzin korzystających z pomocy społecznej.

osób / rodzin

Lp.	Osoby/rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu:	2009		2010		2011 (do 30.11.2011.)	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Przemocy w rodzinie	4	12	5	17	8	27
2.	Bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	338	1280	299	1156	315	1206

Ława, dnia 16.12.2011.

Tab.6. Informacja z MOPS – korzystający z pomocy(przemoc i bezradność).

Rozdział III

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Ważnym zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy domowej. Zapobieganie przemocy musi opierać się na głębokim rozumieniu przyczyn pojawiania się agresywnego zachowania członków rodziny wobec siebie. Często w podejściu do tego zjawiska posługujemy się ogólnymi stereotypami i osobistymi przekonaniem. Zdarza się, że przeszkadzają nam one we właściwym reagowaniu na przemoc między członkami rodziny, powodują wycofanie działania, niechęć lub nadmierną obojętność. Nie dostrzegamy, że świadek, który zachowuje się biernie wobec przemocy domowej, dostarcza siły sprawcy przemocy a osłabia siły zaradcze ofiary. W przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie musimy uwzględnić różne procesy, zjawiska i wydarzenia, które powodują wzrost zachowań agresywnych w domu – mowa tutaj o cyberprzemocy, gloryfikowaniu przemocy poprzez przekazy medialne służące jedynie rozrywce, zapobieganiu biedzie, nierówności społecznej, wykluczeniu społecznemu, wspomaganiu umiejętności wychowawczych rodziców, co przyczyniać się może do lepszego wspierania dzieci w ich rozwoju itp.

Możemy więc mówić o trzech poziomach działań zapobiegających przemocy domowej:

- **Prewencja pierwszego poziomu** – edukacja, informacja jako działania uprzedzające - celem jej jest ograniczenie incydentów maltretowania w rodzinie i całkowite zapobieżenie występowania przemocy. Takie działania powinny przebiegać na poziomie ogólnospołecznym i przybierać formę kampanii uświadamiających istnienie zjawiska. Ich celem winno być uruchamianie mechanizmów społecznych, prawnych i edukacyjnych, sprzyjających promowaniu dobrych relacji w zdrowej rodzinie :
  - eliminowanie norm gloryfikujących i usprawiedliwiających przemoc w społeczeństwie poprzez szeroką edukację, zwracanie uwagi na przekazy medialne;
  - działania obejmujące przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspomagające umiejętności zaradcze człowieka;
  - dbałość o włączanie rodzin zagrożonych w sieć kontaktów z rodziną i lokalną społecznością celem przeciwdziałania ich izolacji sprzyjającej przemocy

- edukacja społeczności lokalnej w zakresie równości płci celem zniesienia dyskryminacji jednej płci przez drugą;
  - przełamanie cyklu przemocy domowej poprzez uczenie rodziców takich metod kontrolowania dzieci, które nie wymagają stosowania przemocy ;
- **Prewencja drugiego poziomu** – profilaktyka w grupach ryzyka - polegająca na przewidywaniu, rozpoznawaniu i poprawianiu (podejście skoncentrowane na ryzyku). Techniki nastawione na wczesne rozpoznawanie czynników współwystępujących z przemocą i eliminowanie zagrożenia przemocą. Pracownicy służby zdrowia i pracownicy służb socjalnych z każdą z rodzin, z którą mają kontakt mogą badać pod kątem ryzyka wystąpienia przemocy. Głównym celem tej strategii jest zwrócenie uwagi na tych, którzy najbardziej potrzebują pomocy, zanim dojdzie do aktów poważnej przemocy.
  - **Prewencja trzeciego poziomu** - działania interwencyjne - Interwencja wtedy, gdy stwierdzono wystąpienie przemocy w rodzinie i ma ona miejsce aktualnie. Ta prewencja ma na celu zmniejszenie ryzyka poważnych urazów fizycznych i szkód psychicznych, by zminimalizować niebezpieczeństwo uszkodzeń, upośledzenia lub śmierci ofiary. Dotyczy to terapii rodzin, w których dochodzi do przemocy a także opanowania i kontrolowania agresywnego zachowania, ujawnionego przez członków tych rodzin. Prewencja trzeciego stopnia jest zbyt późna, gdyż znęcanie się spowodowało już wiele negatywnych skutków, ale działania mogą zmniejszyć już istniejące szkody i przeciwdziałać następnym.

Rozdział IV

Planowane działania na poszczególnych poziomach

I. Edukacja społeczna:

Cele szczegółowe:

- podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- zwiększenie kompetencji społecznych dzieci i młodzieży;
- zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców;
- zwiększenie wiedzy n/t instytucji udzielających pomocy w sytuacji problemów rodzinnych

Działania:

1. Systematyczna edukacja w formie artykułów (prasa, strona internetowa oraz audycje radiowe) dotyczących szeroko pojętej profilaktyki przemocy w rodzinie.
2. Szkolenia Rad Pedagogicznych n/t profilaktyki przemocy w rodzinie oraz cyberprzemocy, przemocy rówieśniczej i innych zjawisk związanych z przemocą.
3. Działania edukacyjne w szkołach – realizacja zajęć psychoedukacyjnych w szkołach podstawowych:
  - a) „Wyłącz komputer włącz aktywność”;
  - b) „Stop Cyberprzemocy”;
  - c) Integracja i współpraca;
4. Szkolenia nauczycieli i innych grup zawodowych:
  - a) Warsztaty Umiejętności Wychowawczych;
  - b) Budowanie Współpracy w Zespole Klasowym;
  - c) Rozwiązywanie konfliktów – mediacje;
  - d) Współpraca służb w profilaktyce przemocy;
5. Konsultacje i szkolenia dla rodziców (m.in. Szkoła Rodziców).
6. Prowadzenie zajęć edukacyjnych i wychowawczych dla dzieci i młodzieży (Klub Aktywności „Junior”, Klub Młodzieżowy, Centrum Wolontariatu Młodzieżowego).
7. Przygotowanie ulotki n/t instytucji udzielających pomocy w problemach rodzinnych.

II. Działania profilaktyczne

Cele szczegółowe:

Profilaktyka przemocy w grupach zwiększonego ryzyka poprzez:

- Zwiększenie umiejętności społecznych dzieci i młodzieży z rodzin z problemami;
  - Pomoc psychologiczną, prawną i wychowawczą w trudnych sprawach rodzinnych;
  - Współpracę instytucji i budowę systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
1. Prowadzenie Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego dla osób z problemami rodzinnymi (psycholog, pedagog, terapeuta uzależnień, prawnik).
  2. Pomoc psychologiczna i wychowawcza dla dzieci i rodziców udzielana w szkołach oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
  3. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w ramach programu Ośrodka Psychoedukacji.
  4. Działania profilaktyczne w Ośrodku Psychoedukacji skierowane do dzieci i młodzieży z rodzin z problemami (m.in. problemy alkoholowe, konflikty, niewydolność wychowawcza)
  5. Działania profilaktyczne w świetlicy środowiskowej „MOPSIK” i Młodzieżowym Klubie Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Iławie.
  6. Pomoc prawna dla ofiar przemocy świadczona przez MOPS w Iławie.
  7. Działania profilaktyczne prowadzone przez Pedagoga Ulicy, skierowane do grup zwiększonego ryzyka.
  8. Działania profilaktyczne i informacyjne w zakresie profilaktyki zachowań suicydalnych skierowane do osób zwiększonego ryzyka / profilaktyka samobójstw/.
  9. Bieżąca współpraca w zakresie profilaktyki przemocy ze służbami i instytucjami (m.in. KPP, MOPS, Szkoły, PCPR, Biuro Porad Prawnych i Obywatelskich i Iławskie Centrum Spotkań, Iławskie Centrum Kultury i inne).

III. Działania interwencyjne

Cel: udzielanie rodzinom, w których występuje przemoc pomocy psychologicznej, prawnej, wychowawczej, medycznej, socjalnej, zawodowej i wsparcia.

1. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Iławie.

Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Zespół interdyscyplinarny realizuje następujące działania:

- Realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- Pomoc osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowiskom dysfunkcyjnym w przezwyciężeniu ich problemów poprzez następujące działania:
  - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
  - podejmowanie działań pomocowych w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
  - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
  - monitorowanie sytuacji w rodzinach w których wystąpił problem przemocy,
  - współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu
  - i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
  - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
  - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji które pracują w obszarze przemocy domowej.

2. Pomoc socjalna i prawna świadczona w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

3. Prowadzenie konsultacji w Ośrodku Psychoedukacji dla osób i rodzin, w których występują problemy przemocy:

- rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej;
- udzielanie wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy;
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy w rodzinie;
- pomoc - poradnictwo, terapia w sytuacji kryzysu w rodzinie;
- pomoc prawna w sytuacji problemów rodzinnych w związku z nadużywaniem substancji psychoaktywnych;
- prowadzenie Telefonu Zaufania w sprawach związanych z przemocą;

- motywowanie sprawców przemocy do korzystania z pomocy psychologicznej;
4. Prowadzenie grup terapeutycznych i edukacyjnych:
    - grupa dla ofiar przemocy;
    - prowadzenie zajęć korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy;
    - prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci;
  5. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
    - prace w Zespole Interdyscyplinarnym d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grupach roboczych;
    - sporządzanie Niebieskiej Karty;
  6. Działania Klubu Aktywności „Junior” i Klubu Młodzieżowego skierowane do dzieci i młodzieży z rodzin z problemem przemocy:
    - motywowanie do udziału w zajęciach;
    - pomoc w nauce;
    - udział w zajęciach korekcyjno – kompensacyjnych;
  7. Funkcjonowanie Niebieskiego Pokoju – pokoju przesłuchań dla dzieci ofiar przemocy seksualnej i rodzinnej.
  8. Poradnictwo i terapia indywidualna dla dzieci i młodzieży w związku z problemem przemocy w rodzinie.
  9. Realizacja programów psychoedukacyjnych dla rodzin z problemem przemocy, niewydolnych wychowawczo, zagrożonych – przy współpracy z Sądem.
  10. Działania interwencyjne / interwencja, pomoc psychologiczna, terapia/ w zakresie profilaktyki zachowań suicydalnych, skierowane do osób zagrożonych / profilaktyka samobójstw/.
  11. Konsultacje i szkolenia dla instytucji zajmujących się w/w problematyką.
  12. Współpraca z Sądem, Prokuraturą, Policją, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Służbą Zdrowia i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Rozdział V

Instytucje i zadania w przeciwdziałaniu przemocy

1. Komenda Powiatowa Policji

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;
- interwencja w sytuacji uzyskania zgłoszenia o przemocy w rodzinie, uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty” , udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grupach roboczych;
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka służbowa);
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia;
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa;
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa;
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy;
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Osoby wzywające policję mają prawo do:

- uzyskania od policjantów zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa;
- uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie – numery identyfikacyjne policjantów, nazwa i siedziba jednostki;
- wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy;
- zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

2. Prokuratura Rejonowa

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie

publiczno-skargowym lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono

przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- przyjąć zgłoszenie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa;
- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo;
- wyjaśnienia okoliczności czynu;
- zebrania i zabezpieczenia dowodów;
- ujęcia sprawcy;
- współpraca z innymi organami państwowymi, organizacjami społecznymi w zakresie zapobiegania przestępczości;
- prokurator może wchodzić w skład zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, a także tworzonych przez zespół grup roboczych.

3. Sąd

- orzekanie kar, środków karnych wobec sprawców przemocy w rodzinie;
- orzekanie wobec sprawców przemocy obowiązków przewidzianych w art. 72 § 1 kodeksu karnego między innymi:
  - powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających,
  - poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu, albo oddziaływaniom terapeutycznym,
  - uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
  - powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób,
  - opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, lub innego stosownego postępowania w okresie próby, jeżeli może to zapobiec popełnieniu ponownie przestępstwa.
- orzekanie w sprawach w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej: ograniczenie władzy rodzicielskiej, pozbawienie władzy rodzicielskiej lub zawieszenie władzy rodzicielskiej w przypadku, kiedy dobro dziecka jest zagrożone w wyniku zaniedbania, nadużycia władzy rodzicielskiej, w tym stosowania przemocy;

- nakładanie na rodziców bądź opiekunów małoletnich dzieci obowiązków mających na celu zmianę postępowania i poprawę sytuacji rodziny oraz zakazów dotyczących osobistych kontaktów z małoletnimi dziećmi, przewidzianych w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym;
- orzekanie środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do nieletnich sprawców stosujących przemoc w rodzinie;
- rozpoznawanie wniosku kuratora zawodowego, sprawującego dozór lub kontrolę w okresie próby nad osobą skazaną za przestępstwo przemocy w rodzinie o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności lub odwołanie przedterminowego zwolnienia w związku z ponownym użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec członka rodziny; zarządzanie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia skazanego na posiedzenie w przedmiocie rozpoznawania tego wniosku.

4. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

- koordynacja i nadzór nad działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych umożliwiających diagnozę sytuacji rodziny lub osoby (procedura Niebieskiej Karty);
- monitorowanie efektów podjętych działań;
- pomaganie w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych;
- udzielanie szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazanie miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc;
- udzielanie informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy;
- w uzasadnionych przypadkach:
  - udzielanie pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych;
  - udzielanie pomocy rzeczowej np. przekazanie odzieży, żywności, sprzętu gospodarstwa domowego;
  - udzielanie pomocy w formie posiłków obiadowych;
- informowanie o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym;
- wskazywanie miejsc zajmujących się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach wsparcia;

- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa - powiadamanie organów ścigania;
- organizowanie i prowadzenie w miarę możliwości: np. punktów informacyjnych, ośrodków wsparcia, świetlic dla dzieci;
- współpraca z innymi instytucjami i organizacjami.

5. Ośrodek Psychoedukacji, Profilaktyki Uzależnień i Pomocy Rodzinie w Iławie

- prowadzenie Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego dla osób z problemami rodzinnymi w tym problemami przemocy (psycholog, pedagog, terapeuta uzależnień, prawnik);
- motywowanie sprawców przemocy do korzystania z pomocy psychologicznej;
- poradnictwo i terapia indywidualna dla dzieci i młodzieży w związku z problemem przemocy w rodzinie;
- funkcjonowanie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- - uruchomienie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego,
- - uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty”
- organizowanie i prowadzenie grup terapeutycznych i edukacyjnych:
- - grupa wsparcia dla ofiar przemocy
- - zajęcia korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy
- Telefon Zaufania w sprawach związanych z przemocą;
- tworzenie zespołów pomocowych składających się z przedstawicieli różnych instytucji, np. policjanta, pracownika socjalnego, lekarza, pedagoga;
- organizacja zajęć edukacyjnych i wychowawczych dla dzieci i młodzieży (Klub Aktywności „Junior”, Klub Młodzieżowy, Centrum Wolontariatu Młodzieżowego);
- działania profilaktyczne prowadzone przez Pedagogę Ulicy, skierowane do grup zwiększonego ryzyka;
- znajomość miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- współpraca z innymi instytucjami i organizacjami;
- przekazywanie i zbieranie informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagających rodzinom.

6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie

- Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne – udzielana pomoc prawna i psychologiczna
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej

- świadczenie pomocy osobom i rodzinom, które znajdują się w różnych sytuacjach kryzysowych, a zwłaszcza tym, w których występuje zjawisko przemocy,
  - udzielanie schronienia i krótkotrwałego, całodobowego pobytu w ośrodku, szczególnie ofiarom przemocy do czasu przezwyciężenia sytuacji kryzysowej,
  - wspieranie osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej poprzez poradnictwo specjalistyczne, a szczególnie poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne.
- Pomoc dla osób usamodzielnianych
    - pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki,
    - pomoc pieniężna na usamodzielnienie,
    - w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
    - w uzyskaniu zatrudnienia na zagospodarowanie w formie rzeczowej.
  - Organizowanie zajęć socjoterapeutycznych
  - Realizacja projektów obejmujących wsparciem dzieci i młodzież (socjoterapia)
  - Realizacja projektów szkoleniowych „Pedagogzy rodziny – jako specjalistyczne wsparcie dla rodzin zastępczych i rodzin naturalnych oraz dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym z powiatu ławskiego”
  - Realizacja szkoleń i wsparcia dla rodziców zastępczych.

Monitoring i ewaluacja Programu.

Działania zawarte w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie realizowane są przez wszystkie wcześniej wymienione instytucje. Koordynacją programu zajmuje się Ośrodek Psychoedukacji, który będzie także monitorował realizację programu i przygotowuje sprawozdanie z realizacji i ewaluację w oparciu o informacje z instytucji.

Opracowanie - Krzysztof Panfil

Ośrodek Psychoedukacji Profilaktyki Uzależnień i Pomocy Rodzinie

W Ławie